

Startersgids architect

Wie is SBB?

SBB is een boekhoud- en advieskantoor met 27 kantoren in Vlaanderen. We helpen meer dan 22.000 klanten uit alle sectoren met accountancy, boekhouding, fiscaliteit, omgevingsreglementering en zakelijk-juridisch advies. Aan starters, ondernemers, vrijberoepsbeoefenaars en organisaties in social profit bieden we advies op maat. Onze ambitie? Samen slim ondernemen.

Een gids voor een vliegende start als architect

Beste architect in spe,

Met je diploma op zak – waarvoor een dikke proficiat – trap je binnenkort je stage op gang. De komende twee jaar leer je onder de vleugels van een stagemeester de kneepjes van het vak, maar dan wel als zelfstandige. Sociale bijdragen, inkomstenbelastingen ... Die zaken horen er vanaf nu allemaal bij en schrikken je in eerste instantie misschien wat af. Maar wees gerust: wij tonen je stap voor stap hoe je vlotjes aan je weg timmert.

Deze startersgids vormt alvast het ideale vertrekpunt: hierin leggen we je – in mensentaal – uit wat je moet weten vóór je als zelfstandige start. Uiteraard zijn er nog wat extra regels en kleine lettertjes, maar daarin kunnen onze startersadviseurs – verspreid over 27 kantoren – je met raad en daad bijstaan. Jaarlijks begeleiden zij meer dan 800 zelfstandigen met de opstart van hun activiteit. Je kan hen eenvoudig contacteren: een eerste gesprek is steeds vrijblijvend. Hun contactgegevens vind je achteraan in deze gids.

Wij wensen je alvast véél succes in je toekomstige loopbaan

Nathalie Put

starterscoördinator
SBB Accountants & Adviseurs
Diestsevest 32 bus 1A
3000 Leuven

Goed begonnen is half gewonnen.

SBB zorgt ervoor dat je goed voorbereid aan de start komt. Deze startersgids maakt je wegwijs in de formaliteiten die komen kijken bij de opstart van je zelfstandige activiteit. Wij beschikken bovendien over een team van adviseurs gespecialiseerd in het opstarten van jouw onderneming. Zij ondersteunen je met praktische tips en loodsen je door alle opstartformaliteiten.

inhoud

1. Onder welke voorwaarden mag je starten?	7
2. Je stage starten	8
3. Welke ondernemingsvorm past bij jou?	11
– Eenmanszaak of vennootschap?	11
– De vennootschapsvormen op een rij	13
– De architectenvennootschap	14
– Zo richt je een vennootschap op	15
4. Wat met je sociale bijdragen en rechten?	16
5. Hoe werken kosten en belastingen?	21
6. Zo zit de btw ineen	26
– Je ‘plichten’ als stagiair	26
– Je btw-verplichtingen op een rij	26
– De btw-tarieven	27
7. Waar haal je extra kapitaal?	29
– Subsidies en premies voor starters	29
– Interessante startersleningen	30
– Fiscale voordelen	30
8. Bijzondere aandachtspunten voor architecten	33
– Architect versus interieurarchitect	33
– Elektronische aanwezigheidsregistratie	33
– Inhoudingsplicht en hoofdelijke aansprakelijkheid	33
– Schijnzelfstandigheid	34
– Licenties voor muziek	34
– Netwerk Architecten Vlaanderen (NAV)	35
9. Hoe schrijf je je zaak officieel in?	37
10. Verzekeringen	39
11. Dit kan een boekhouder voor jou betekenen	40
– Voor deze 6 zaken kan je bij een boekhouder terecht	40
– Klaar voor je start?	41
SBB-publicaties	42
SBB-kantoren	44

1.

0

2.

Start
Business!

Onder welke voorwaarden mag je starten?

A. De algemene startersvoorwaarden in een notendop

Voor de meeste zelfstandigen in spe zijn de startersvoorwaarden een formaliteit. Bijna elke Europese volwassene met een zichtrekening kan meteen aan de slag. Toch op zeker spelen? Met deze checklist ben je zeker dat je voldoet aan de wettelijke vereisten.

VOLWASSEN EN BEKWAAM

- Je bent minimaal 18 jaar.
- Je hebt de nationaliteit van de Europese Unie, Liechtenstein, Noorwegen, IJsland of Zwitserland. Zo niet, dan moet je een beroepskaart hebben.
- Je bent handelingsbekwaam.
- Je moet burgerrechten bezitten. Je mag dus niet ontzet zijn uit die rechten, bijvoorbeeld naar aanleiding van een zware strafrechtelijke veroordeling.

EEN APARTE REKENING

Je opende een zichtrekening voor je nieuwe zaak. In theorie is dit voor een eenmanszaak geen verplichting, maar een aparte rekening heeft enkele essentiële voordelen.

De fiscus mag een zuivere privérekening niet zomaar inspecteren. Een ‘gemengde’ rekening mag hij wel onder loep nemen. Vanaf het moment dat je iets voor je zaak aankoopt met jouw persoonlijke bankrekening is je rekening niet langer zuiver privé maar gemengd.

B. Inschrijving bij de Orde van Architecten

Elke persoon die in België het beroep van architect uitoefent, is ingeschreven bij de Orde van Architecten. Die legt de deontologische regels van het beroep vast, zoals de erelonen, verplichte verzekeringen en de relatie met opdrachtgevers. De Orde controleert de naleving van die afspraken en de verplichte stage (zie hoofdstuk 2).

Ook stagiairs moeten zich inschrijven. Vooraleer je je stage kan aanvatten, moet je ingeschreven worden op de lijst van stagiairs. Ben je twee jaar later stagiair af, dan schrijf je je in op de tableau en ben je officieel architect. Voor je inschrijving bij de Orde betaal je een jaarlijkse bijdrage, ook als stagiair.

Meer informatie over de Orde van Architecten ontdek je op www.architect.be.

2.

Je stage starten

A. Vind je stagemeester

Je stagemeester neemt je twee jaar onder zijn hoede en dompelt je onder in het vak. Enkel architecten die minstens tien jaar op de tableau van de Orde van Architecten staan, mogen stagemeester zijn.

Op het stageplatform van de Orde van Architecten – www.archijobs.be – vind je een overzicht van openstaande stageplaatsen. Je kan er ook aangeven dat je op zoek bent naar een stagemeester.

B. Stel je stageplan op

Samen met je stagemeester stel je een stageplan op: welke taken zal je de komende zes maanden uitvoeren en in welk(e) project(en) kaderen die opdrachten? Eenmaal die periode is verstreken, schrijven zowel jij als je stagemeester een semestrieel verslag. Bijkomend zet je een nieuw stageplan op papier met daarin je werkpunten voor het komende halfjaar. Op het einde van je stage zal je dus vier stageplannen en vier semestriële verslagen hebben ingediend bij de Orde.

C. Leg je uurloon vast

Het is belangrijk dat je vergoeding als stagiair wordt vastgelegd in je stageovereenkomst. De Orde hanteert een richtlijn voor het minimum uurloon van stagiairs.

De huidige minimum uurlonen (sinds 1 maart 2022) zijn:

– Bij aanvang:	12,87 euro
– Na 6 maanden:	15,46 euro
– Na 12 maanden:	18,05 euro
– Na 18 maanden:	20,64 euro

D. Speciale gevallen

BUITENLANDSE STAGE

Als stagiair-architect kan je je stage volledig of gedeeltelijk in het buitenland doen. Hiervoor leg je verschillende documenten voor en vraag je toestemming bij de Orde. Die keurt ook de buitenlandse stagemeester goed.

De stage duurt minstens zes maanden en kan – na een positieve evaluatie – verlengd worden. Je moet de verlenging wel tijdig aanvragen.

STAGE BUITEN EEN ARCHITECTENBUREAU

Je kan je stage ook buiten een architectenbureau uitvoeren. Wel moeten je taken in direct verband staan met de activiteiten van een architect. De duur is beperkt tot zes maanden. Ook hier heb je de toelating van de Orde nodig.

Tijdens je stage zal een verantwoordelijke je begeleiden. Een stagemeester – die door de Orde wordt aangesteld – superviseert deze periode.

TIP

Opgelet: tijdens een stage buiten een architectenbureau mag je geen eigen werk uitvoeren.

E. Inschrijving op de tabel

Vooraleer je je stage op gang trapt, moet je je inschrijven op de lijst van stagiairs. Je registreert je in de provincie waar je stage-meester is gevestigd. Je inschrijvingsaanvraag bestaat - naast het stageplan - uit verschillende documenten, zoals een kopie van je diploma, een stagecontract en een pasfoto.

Op www.architect.be vind je een overzicht van alle formulieren.

Advies van jouw boekhouder

Je boekhouder of accountant kan een belangrijke rol spelen in het opstellen van je financieel plan. Niet alleen is hij op de hoogte van de wettelijke verplichtingen in verband met het financieel plan, maar daarnaast kan hij je ook adviseren over de financiële haalbaarheid van je plannen. Nagaan of je rekening houdt met alle kosten die bij de opstart van je activiteit komen kijken. Welke omzet je kan draaien. Wat de beste financieringsopties zijn voor je investeringen,... In het financieel plaatje zet hij de puntjes op de i, zodat je met een solide dossier naar je bank of investeerder stapt.

3.

Welke ondernemingsvorm past bij jou?

A. Eenmanszaak of vennootschap?

De eerste knoop die je als zelfstandige doorhakt? De keuze van een ondernemingsvorm. Veel starters kiezen een eenmanszaak: de oprichting is eenvoudig en de kosten liggen laag. Maar in sommige gevallen is een vennootschap meer geschikt.

De keuze van je ondernemingsvorm brengt tal van financiële en praktische gevolgen met zich mee. Precies daarom ga je niet over een nacht ijs. In de praktijk bekijk je samen met je boekhouder of accountant de opties en hak je na beraad de knoop door.

APARTE RECHTSPERSONLIJKHEID TROEF VOOR DE MEESTE VENNOOTSCHAPPEN

Het grootste verschil tussen de twee is in vele gevallen de ‘aansprakelijke persoon’: naar wie gaat de winst en wie betaalt de rekeningen? In een eenmanszaak ben jij dit persoonlijk. Alle winst is dus voor jou. Kom je echter in financiële problemen, dan kunnen schuldeisers beslag leggen op je persoonlijke bezittingen. In het andere geval is het de vennootschap (als ‘rechtspersoon’) die verbintenissen aangaat, winst ontvangt en aansprakelijk is in geval van schulden. Bij problemen blijf je dus persoonlijk buiten schot, tenzij het om een vennootschapsvorm gaat waarbij de (beherende) vennoten aansprakelijk zijn voor de schulden.

OPRICHTING: EENVOUDIGER IN DE EENMANSZAAK

Om een eenmanszaak op te richten, open je een rekening en schrijf je je in bij een ondernemingsloket (zie hoofdstuk 9). Een vennootschap oprichten kost iets meer moeite en geld. Je hebt bijvoorbeeld een aanvangsvermogen of startkapitaal en in sommige gevallen een financieel plan nodig. Bovendien moet je bij veel vennootschapsvormen voor de oprichting langs de notaris passeren.

BELASTINGEN: OPTIMALISATIE VOOR VENNOOTSCHAPPEN

In een eenmanszaak betaal je personenbelasting op al je winst. Je belasting wordt berekend in schijven tussen de 25 en 50%. Als zaakvoerder of bestuurder van een vennootschap betaal je ook wel personenbelasting, maar er bestaan nog tal van middelen voor ‘fiscale optimalisatie’. Lees: manieren om jezelf als zaakvoerder netto iets meer uit te keren.

Meestal wordt een vennootschap financieel interessanter vanaf een bepaalde netto-winst – dus zodra je als eenmanszaak té veel belastingen zou betalen. Je boekhouder of accountant maakt voor jou de balans op.

ADMINISTRATIE: MINDER COMPLEX IN EEN EENMANSZAAK

Bij een vennootschap komen meer verplichtingen kijken dan bij een eenmanszaak. De meeste besluiten moeten bijvoorbeeld tijdens een vergadering worden genomen. In een eenmanszaak heb jij zelf alle beslissingsrecht.

Daarnaast volstaat in een eenmanszaak een 'enkelvoudige' boekhouding, terwijl de meeste vennootschappen – of hun boekhouder – een dubbele 'boekhouding' moeten bijhouden.

Eenmanszaak

Belangrijkste voordelen

- Weinig oprichtingskosten en geen startkapitaal nodig
- Eenvoudige boekhouding
- Zelf snel beslissingen nemen

Belangrijkste nadelen

- Je bent onbeperkt aansprakelijk, er zijn dus financiële risico's
- Personenbelasting op je totale winst

Vennootschap

Belangrijkste voordelen

- Optimalisatie van je fiscale bijdragen is mogelijk
- Je kan je privévermogen veilig stellen
- Ook andere aandeelhouders of vennoten kunnen investeren bij de meeste vennootschappen

Belangrijkste nadelen

- Meer wettelijke vereisten
- Dure en complexe oprichting

SAMENGEVAT

Richt je alleen een onderneming op met weinig risico's? Dan is een eenmanszaak vaak de beste keuze. Bij groei kan je altijd overschakelen naar een vennootschap. Richt je met meerdere personen een zaak op waarbij je al meteen grote investeringen inplant? Dan is een vennootschap de aangewezen piste. Hieronder lichten we de vennootschapsvormen een voor een toe.

B. De vennootschapsvormen op een rij

Als blijkt dat een vennootschap het best past bij je businessidee, dan rest nog de vraag: in welke vorm? Je hebt de keuze tussen 4 basisvormen:

1. BV: de Besloten Vennootschap is de standaardvorm, ook voor starters. Je kan een BV alleen oprichten. Je hebt hier geen startkapitaal voor nodig, maar wel een toereikend aanvangsvermogen. De aandeelhouders kunnen flexibel in- en uitstappen als je dat wil.
2. NV: de Naamloze Vennootschap is geschikt voor iets grotere ondernemingen. Deze vorm komt vaak voor bij beursgenoteerde bedrijven. Kies je hiervoor, dan moet je zorgen voor een minimumkapitaal van 61.500 euro.
3. CV: Coöperatieve Vennootschappen dienen voor organisaties met een 'coöperatief gedachtegoed' (waarbij niet zozeer winst, maar een collectief doel centraal staat).
4. Maatschap (met CommV en VOF als sub-categorieën): deze 'lichtere' vormen hebben minder voordelen qua aansprakelijkheid en kan je oprichten zonder verplichte tussenkomst van de notaris.

Wegwijzer

Deze wegwijzer 'Fiscale knipperlichten voor startende ondernemers' kan je gratis downloaden op sbb.be. Ook de andere SBB-wegwijzers kunnen een praktische hulp zijn bij jouw start.

Hieronder zie je de vennootschapsvormen met de eigenschappen die hen definiëren: hoeveel bescherming bieden ze? Is een onderhandse akte (tussen de vennoten) voldoende, of moet je ook langs de notaris? Hoeveel vennoten zijn er minimaal, en moet je een bepaald startbedrag inleggen?

Goed om te weten: kies wijselijk, maar je bent uiteraard niet levenslang gebonden aan een juridische vorm. Als je zaak evolueert (in activiteiten, omzet, partners ...) kan je altijd switchen van de ene vennootschapsvorm naar de andere.

	Maatschap	VOF	CommV	BV	CV	NV
Wat met aansprakelijkheid?	Onbeperkt	Onbeperkt	Beperkt voor stille vennoten, onbeperkt voor beherende vennoten	Beperkt	Beperkt	Beperkt
Hoe oprichten?	Onderhands volstaat	Onderhands volstaat	Onderhands volstaat	Notarieel	Notarieel	Notarieel
Minimaal aantal vennoten?	2	2	2	1	3	1
Minimum-kapitaal?	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	€61.500
Jaarrekening neerleggen?	Meestal niet	Meestal niet	Meestal niet	Ja	Ja	Ja

C. Welke vennootschap kies je als architect?

Architecten konden altijd al een vennootschap oprichten, maar bleven steeds persoonlijk aansprakelijk. In 2006 kwam daar verandering in: bij fouten blijft je persoonlijke vermogen buiten schot. Al hangen daar wel enkele voorwaarden aan vast.

DE VENNOOTSCHAPSTYPES

Enkel bij vennootschapstypes met volkomen rechtspersoonlijkheid is de persoonlijke aansprakelijkheid beperkt tot de inbreng:

- BV
- CV
- NV

Daarnaast is in de CommV de persoonlijke aansprakelijkheid van de stille vennoten beperkt tot hun inbreng. Dit geldt niet voor de beherende vennoten.

HET VOORWERP

De activiteiten van de vennootschap horen onder de uitoefening van het beroep van architect.

HET AANDEELHOUDERSCHAP

De aandelen zijn voor minstens 60% in het bezit van architecten die op de ledenlijst van de Orde staan. Eender welke andere natuurlijke of rechtspersoon kan de resterende aandelen in handen hebben. Wel mag hij of zij geen beroep uitoefenen dat onverenigbaar is met dat van architect, zoals een aannemer.

DE VERZEKERINGSPLICHT

Je vennootschap heeft een verzekering voor beroepsaansprakelijkheid én tienjarige aansprakelijkheid (zie hoofdstuk 10).

DE INSCHRIJVINGSPLICHT

De architect-rechtspersoon wordt ingeschreven op één van de tabellen van de Orde van architecten. Op die manier wordt de vennootschap zelf beschouwd als architect en is het de vennootschap die contracten aangaat.

DE GOEDKEURING VAN DE STATUTEN

Je legt je ontwerp van statuten neer bij de provinciale raad van de Orde van Architecten waar je zetel zal gevestigd worden, dit via het juiste aanvraagformulier. Pas wanneer de provinciale raad de statuten heeft goedgekeurd, kan je de vennootschap oprichten.

D. Zo richt je een vennootschap op

Heb je samen met je boekhouder of accountant beslist over de ideale structuur van je bedrijf? Dan kan je bijna beginnen. Maar eerst moet je nog enkele formaliteiten in orde brengen. We lijsten deze op en zetten voor jou nog enkele financiële en juridische mijlpalen op een rij.

- Financieel plan

Voor de oprichting van de BV, de CV en de NV ben je verplicht een financieel plan op te stellen. Ook voor de andere vennootschapsvormen is dit aangeraden. In dit plan beschrijf je wat de financiële noden zijn van je vennootschap.

De voorwaarden ervoor zijn verankerd in de wet. Dat plan maak je samen met je boekhouder of accountant en wordt de toetssteen voor eventuele aansprakelijkheid van de oprichters.

- Oprichtingsakte

Bij de start hoort een oprichtingsakte. Die bevat de statuten of regels waaraan elke aandeelhouder of vennoot zich moet houden. Bij de maatschap, de eenvoudigste vennootschapsvorm, volstaan in principe zelfs mondelinge afspraken. Voor een CommV of VOF heb je een onderhandse akte nodig, tussen de vennoten onderling. En bij de BV, NV en CV moet de notaris de akte opmaken.

- Hoeveel kost de start?

Alle formaliteiten brengen wel wat kosten met zich mee: notariskosten voor de akte, registratierechten (een belasting op de officiële registratie van je akte), een kost voor publicatie in het Belgisch Staatsblad, de kosten van je boekhouder of accountant en/of adviseur voor advies en ondersteuning, de inschrijving bij een ondernemingsloket ... Reken alles samen toch op een paar duizend euro, al hangt het ervan af welke extra's je nog nodig hebt (zoals juridisch advies of vergunningen).

- Sociale bijdrage

Niet alleen zelfstandigen, maar ook vennootschappen moeten sociale bijdragen betalen. Al liggen die een heel stuk lager dan in de personenbelasting. Voor kleine vennootschappen ligt die jaarlijkse bijdrage op 384,44 euro. Grotere vennootschappen betalen 960,26 euro. Let wel: als bedrijfsleider in je eigen zaak betaal je daarbovenop nog persoonlijke sociale bijdragen op je loon.

4.

Wat met je sociale bijdragen en rechten?

A. Bijdragen als zelfstandige in hoofdberoep

Sociale zekerheid is een uitgebreid stelsel in België, en dat heeft zijn prijs. Ongeveer een vijfde van je belastbaar inkomen verzekert je onder meer van kinderbijslag, gezondheidszorg, uitkering bij ziekte en pensioen. Maar aan wie en wanneer moet je deze bijdragen betalen? En vooral: waar moet je als starter rekening mee houden?

Bij werknemers wordt maandelijks automatisch een sociale bijdrage van hun loon afgetrokken. Als zelfstandige moet je jezelf aansluiten bij een sociaal verzekeringsfonds vóór de start van je onderneming. Vervolgens betaal je aan je fonds elke drie maanden de sociale bijdrage, berekend op basis van je inkomen.

TUSSEN DE 866,62 EN 4.966,65 EURO PER KWARTAAL IN 2023

Als zelfstandige in hoofdberoep betaal je 20,50% van je belastbaar inkomen, het nettoloon dat je overhoudt na aftrek van beroepskosten. Daarbovenop komt nog een administratiekost van 3,05 tot 4,25%, afhankelijk van je sociaal verzekeringsfonds. Kies dus zorgvuldig met welke organisatie je in zee gaat.

Er is een minimum- en maximumbijdrage:

- Verdien je jaarlijks minder dan 16.409,20 euro, dan betaal je een minimumbijdrage van 866,62 euro per kwartaal.
- Verdien je jaarlijks meer dan 104.422,24 euro, dan betaal je een maximumbijdrage van 4.966,65 euro per kwartaal.

Deze bijdragen zijn inclusief de laagste administratiekost van 3,05% en wijzigen jaarlijks op basis van de index.

VOORLOPIGE BIJDRAGEN EN REGULARISATIE

Het duurt altijd een hele poos voor je sociaal verzekeringsfonds je definitieve inkomen van een bepaald jaar weet. Daarom betaal je een voorlopige bijdrage, die wordt berekend op je inkomen van drie jaar geleden. Twee jaar na het betalen van het voorschot is het duidelijk hoeveel je effectief verdiende. Bij deze regularisatie krijg je geld terug of draag je het verschil bij tot de rekening klopt.

Voorbeeld

In 2020 verdiende je 30.000 euro. In 2023 betaal je ongeveer 1.600 euro sociale bijdragen per kwartaal. Als blijkt in 2025 dat je 50.000 verdiende in 2023, dan zal je moeten bijbetalen tot 2.640 euro per kwartaal.

STARTERS BETALEN HET MINIMUM

Als starter heb je natuurlijk nog geen inkomsten om het voorschot op te baseren. Daarom betaal je de eerste drie jaar de minimumbijdrage van 866,62 euro per kwartaal, tenzij je een 'starterskorting' geniet.

DE STARTERSKORTING

Onder bepaalde voorwaarden kan je als starter in hoofdberoep een vermindering van je voorlopige bijdragen vragen voor de eerste vier kwartalen van je activiteit. Je kan je voorlopige bijdragen dan laten herleiden tot één van de volgende bedragen:

Geschat inkomen 2023	Voorlopige bijdrage
Minder dan €8.473,80	€332,17 (Q1) en €447,53 (Q2 - Q4)
€8.473,80 tot €16.409,20	voorlopige bijdragen op geschat inkomen
Meer dan €16.409,20	€866,62

Als starter geniet je sinds april 2022 bovendien ook een eenmalige korting op de sociale bijdragen van jouw eerste kwartaal van activiteit. Die korting wordt meteen verrekend met de voorlopige bijdrage die je verschuldigd bent voor het eerste kwartaal. Zelfs wanneer de betaalde bijdrage daardoor lager ligt dan de minimumbijdrage.

Opgelet!

In je eerste jaar als zelfstandige kan er sprake zijn van een herberekening of 'proratisering'. Dat is het geval als je niet start in het eerste kwartaal van het jaar. Je netto-inkomen zal dan omgerekend worden naar een inkomen op jaarbasis. Een voorbeeld ter verduidelijking:

Je start op 20 april 2023 als stagiair-architect. Je netto belastbaar jaar-inkomen bedraagt 25.000 euro. Het 'geproratiseerd' inkomen bedraagt dan 33.333 euro: $25.000 \text{ euro} / 3 (= 3 \text{ kwartalen activiteit als zelfstandige}) \times 4$. Je sociale bijdragen voor het 2de, 3de en 4de kwartaal van 2023 worden berekend op een inkomen van 33.333 euro.

Enkel als je bij de proratisering niet boven de minimumdrempel van 16.409,20 euro uitkomt, betaal je de minimumbijdrage voor de kwartalen van aansluiting. Als starter heb je recht op een kwartaal uitstel voor de betaling van je eerste twee kwartalen. Dit voordeel geldt alleen als je je tijdig hebt aangesloten bij een sociaal verzekeringsfonds, dus ten laatste vóór de start van je activiteit.

JE VOORLOPIGE BIJDRAGEN VERHOGEN OF VERLAGEN

Als je vermoedt dat je meer of minder zal verdienen dan drie jaar geleden, kan je je voorlopige bijdragen aanpassen. Verlagen kan enkel met een objectief aantoonbare reden zoals ziekte of werken in de straat. Ook verhogen kan. Het voordeel: die verhoging is een aftrekpost op je belastingbrief.

ENKELE UITZONDERINGEN

Is je inkomen erg laag, dan kan je onder bepaalde voorwaarden je hoofdberoep laten 'gelijkstellen met een bijberoep', en zo eventueel minder bijdragen betalen. Dat kan voor gehuwde zelfstandigen, weduwen en weduwnaars, bepaalde statutaire leerkrachten en bepaalde politici. Doe in dat geval steeds navraag bij je adviseur of sociaal verzekeringsfonds.

B. Deze rechten krijg je ervoor terug

Dankzij ons uitgebreide sociaal vangnet kan je rekenen op financiële steun in tal van situaties. Bijvoorbeeld als je ziek wordt, een kind krijgt of met pensioen gaat. Ook als zelfstandige geldt dit principe. Daarom betaal je elk kwartaal sociale bijdragen. Maar welke rechten bouw je precies op als zelfstandige in hoofdberoep?

1. Je wordt ziek

Als zelfstandige heb je dezelfde rechten als werknemers voor de terugbetaling van gezondheidszorg. Zo recupereer je, via je ziekenfonds, medische kosten zoals de aankoop van medicijnen, een opname in het ziekenhuis of kinesitherapie.

Verlies je je inkomen omdat je arbeidsongeschikt wordt? Je ontvangt een uitkering vanaf de eerste dag van je ongeschiktheid. Voorwaarde is wel dat je minstens acht opeenvolgende dagen arbeidsongeschikt bent. Wie maar zeven dagen ziek is, kan geen uitkering genieten. Het bedrag dat je krijgt per dag hangt af van je gezinssituatie en de periode. Je komt onder bepaalde voorwaarden bovendien in aanmerking voor gelijkstelling wegens ziekte wanneer je je bedrijf stopt dan wel dat dit blijft voortbestaan maar iemand in jouw naam en voor jouw rekening je zaak verder uitbaat.

2. Je krijgt een kind

Als kersverse moeder heb je recht op twaalf weken moederschapsverlof. Drie weken moet je verplicht opnemen. De eerste week neem je op voorafgaand aan de vermoedelijke bevallingsdatum.

Tijdens deze drie weken moet je alle activiteiten volledig stopzetten. De overige negen weken kan je naar keuze opnemen in periodes van zeven kalenderdagen. Per week ontvang je 830,67 euro voor de eerste 4 weken en 759,76 euro vanaf de vijfde week moederschapsrust. Kies je ervoor om gedurende een of meerdere weken je activiteiten als zelfstandige voor maximaal de helft verder uit te oefenen? Dan bedraagt de uitkering de helft van deze bedragen. Daarnaast kan je gratis dienstencheques krijgen voor 105 uur hulp in de weken na de geboorte, de zogenoemde moederschapsbijkomst.

Een zelfstandige die vader wordt kan een uitkering en eventueel ook gratis dienstencheques aanvragen. Je kan de uitkering aanvragen voor maximaal vijftien volledige of dertig halve dagen binnen de vier maand na de geboorte. Voor geboortes vanaf 1 januari 2023 kan de vader een uitkering aanvragen voor maximaal 20 volledige of 40 halve dagen binnen de vier maand na de geboorte. Je ontvangt een uitkering van 96,60 euro per volledige dag en 48,30 euro per halve dag. Kies je voor maximaal acht verlofdagen dan krijg je naast de uitkering ook nog een éénmalige uitkering van 135 euro er bovenop ter compensatie van de kosten die je gemaakt hebt voor de bestelling van dienstencheques.

Daarnaast krijg je ook kraamgeld en kinderbijslag, net zoals loontrekkenden.

3. Je zorgt voor een familielid

Zorgverlof of mantelzorg duurt telkens 1 tot 6 maanden. Tijdens je hele loopbaan mag je in totaal 12 maanden zorgverlof opnemen. Er zijn drie erkende redenen om zorgverlof op te nemen:

Sociale bijdragen

Hoofdberoep

Netto jaarinkomen	Sociale bijdragen per kwartaal (inclusief beheerskosten)
0,00	866,62
7.208,56	866,62
16.409,20	866,62
20.000,00	1.056,26
25.000,00	1.320,33
30.000,00	1.584,39
40.000,00	2.112,53
50.000,00	2.640,66
60.000,00	3.168,79
70.000,00	3.969,92
104.422,24	4.966,65
> 104.422,24	maximumplafond

Bijberoep

Netto jaarinkomen	Sociale bijdragen per kwartaal (inclusief beheerskosten)
0,00	0,00
1.815,40	0,00
1.815,41	95,88
3.000,00	158,44
4.000,00	211,25
6.000,00	316,88
10.000,00	528,13
Vanaf 16.409,20	zie hoofdberoep

Alle bedragen zijn vermeld in euro

- Je zorgt voor een naaste die ernstig ziek is.
- Je dient palliatieve zorg toe aan een familielid.
- Je zorgt voor je eigen kind met een beperking.

4. Je zaak sluit (tijdelijk)

In sommige gevallen moet je je onderneming noodgedwongen sluiten. Omdat er bijvoorbeeld brand uitbrak, iemand je zaak vernielde of er een natuurramp plaatsvond. In dat geval geldt het overbruggingsrecht en blijven je sociale rechten (met uitzondering van je pensioenrechten) nog één jaar in stand. In dat jaar krijg je ook een uitkering. Het bedrag van je uitkering is afhankelijk van de vraag of je al dan niet personen ten laste hebt op je ziekenboekje.

5. Je gaat met pensioen

Met je sociale bijdragen bouw je ook je pensioen op. Het minimumbedrag voor werknemers en zelfstandigen is gelijk, maar gemiddeld ontvang je als zelfstandige beduidend minder. Veel ondernemers doen daarom aan pensioensparen, via het zogenoemde Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen (VAPZ) of de Pensioen-overeenkomst voor Zelfstandigen (POZ).

WORK IN PROGRESS

Zelfstandigen kunnen de laatste jaren op steeds betere rechten rekenen. Een goede zaak, want zo wordt de kloof met werknemers alsmal kleiner. Onder meer het minimumpensioen en de kinderbijslag voor zelfstandigen zijn al gelijkgesteld aan die voor werknemers.

5.

Hoe werken kosten en belastingen?

Kies je een eenmanszaak? Dan ben je onderworpen aan personenbelasting. Ga je voor een vennootschap, dan komt daar ook de vennootschapsbelasting bij. Een overzicht.

A. De personenbelasting als zelfstandige

De personenbelasting is een belasting die iedere belastingplichtige in België – lees: iedereen die hier woont of zijn vermogen beheert – op zijn belastbare jaarinkomen moet betalen. Je inkomsten van een jaar worden doorgaans aangeslagen in het jaar erop: in het aanslagjaar 2024 betaal je dus belastingen op je inkomsten van 2023.

WAAROP BETAAL JE PERSONENBELASTING?

Concreet betaal je personenbelasting op je netto-(beroeps)inkomen: dat is je jaaromzet (de som van je opbrengsten met aftrek van btw) min je beroepskosten. Ook provinciebelastingen, pensioensparen en sociale bijdragen horen bij die kosten.

Samenstelling van je belastbaar netto-inkomen

Op je belastingaangifte moet je ook je 'wereldwijd inkomen' aangeven: dat zijn je Belgische en buitenlandse inkomsten samen. Er bestaan vier categorieën van belastbare inkomsten:

- **onroerende inkomsten**, bv. de inkomsten die je haalt uit verhuur
- **roerende inkomsten**, bv. interest van een spaarboekje
- **diverse inkomsten**, bv. alimentatiegeld
- **beroepsinkomsten**, bv. je loon, vervangingsinkomen, pensioen

Binnen elk van die categorieën mag je bepaalde kosten aftrekken. Zo bekom je voor elke categorie een belastbaar netto-inkomen. Al deze netto-inkomsten samen vormen je totale netto-inkomen.

HET SYSTEEM VAN 'BATEN'

Je inkomsten als architect worden beschouwd als 'baten', waarop het zogenaamde 'kasstelsel van de vrije beroepen' van toepassing is. Dat betekent dat je inkomsten pas belast worden op het moment dat je ze effectief ontvangt, en dus niet op het moment waarop het recht op die inkomsten ontstaat.

In je startjaar als zelfstandige kan je hier meteen van profiteren. Via het kasstelsel kan je ervoor zorgen dat je de inkomsten van december in je startjaar, pas in januari van het jaar erop ontvangt. Een goed idee, want zo hou je de inkomsten in je startjaar beperkt en bijgevolg je eerste sociale bijdragen laag. De praktische kant hiervan is natuurlijk specialistenwerk, dus laat dit zeker over aan je boekhouder.

TARIEVEN

In een eenmanszaak geldt hetzelfde principe als bij loontrekkenden: je netto-inkomen wordt belast volgens **vier belastingschijven**. Hoe meer je verdient, hoe hoger je inkomen belast wordt. De belastingtarieven voor het inkomstenjaar 2023 (aanslagjaar 2024) zien er als volgt uit:

Inkomensschijf	Tarief	Belasting
€ 0 – € 15.200	25%	€ 3.800
€ 15.200 – € 26.830	40%	€ 8.452
€ 26.830 – € 46.440	45%	€ 17.276,50
Boven de € 46.440	50%	

Let wel: hier komt ook nog een **gemeente-belasting**, verschuldigd op je belastingbedrag, bovenop. Daarnaast heeft iedere belastingplichtige recht op een belastingvrije som van 10.160 euro voor het aanslagjaar 2024 waarop je geen belastingen betaalt. Die som kan verschillen. Heb je bijvoorbeeld kinderen ten laste, dan betaal je dus minder belastingen.

B. Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting is soms fiscaal voordeliger: terwijl je in een eenmanszaak in de hoogste schijf de helft van je inkomen afdraagt, betaal je in een vennootschap steeds **een vlak tarief van 25%** voor aanslagjaar 2024 (met een boekjaar dat ten vroegste begint vanaf 1 januari 2023).

Voor kleinere vennootschappen geldt (onder voorwaarden) **een verlaagd tarief van 20%** op de eerste schijf van 100.000 euro winst. Boek je bijvoorbeeld in een jaar 200.000 euro winst in totaal, dan betaal je op de ene helft 20% vennootschapsbelasting en op de andere helft 25%.

Inkomsten voor de vennootschap

Let wel: in een vennootschap komen inkomsten in de eerste plaats toe aan de vennootschap (die een aparte rechtspersoon vormt). Enkel via een beperkt aantal uitkeringsmogelijkheden (bezoldiging, dividenden, interesten, huur, ...) kunnen inkomsten bij jou terecht komen. Die transfers worden vervolgens bijkomend belast in de personenbelasting.

C. Kosten ‘fiscaal’ inbrengen

Als architect doe je heel wat uitgaven noodzakelijk voor je beroep. Denk maar aan tekenprogramma's, meubilair of vervoer. Al die beroepskosten mag je inbrengen of ‘aftrekken’ van je belastingen. Met andere woorden: hoe meer je uitgeeft, hoe minder belastingen je betaalt. Maar de ene kost is de andere niet. Een correct en volledig beeld van die aftrekbare kosten is dus geen overbodige luxe.

CUMULATIEVE VOORWAARDEN

Om een kost fiscaal af te trekken, gelden volgende voorwaarden:

1. De uitgave moet verband houden met je beroep. Bijvoorbeeld: om plannen uit te tekenen heb je bepaalde software en programma's nodig. De aankoopprijs daarvan mag je inbrengen op je belastingbrief. Je Netflix-abonnement fiscaal inbrengen kan niet.
2. Je moet de kost tijdens het jaar werkelijk betaald of gedragen hebben, of de kost moet het karakter van een ‘zekere en vaststaande’ schuld gekregen hebben (en zo ingeboekt staan in je boekhouding). Dat betekent eenvoudigweg dat je bijvoorbeeld facturen van eind 2023 die je pas begin 2024 betaalt, inbrengt in het boekjaar 2023.
3. De uitgave dient om een belastbaar inkomen te verwerven of behouden. Het doel van je aankoop is, met andere woorden, je beroep beter uitoefenen. Of die kost uiteindelijk een voordeel heeft opgeleverd of niet, maakt niet uit.
4. Je moet de kost kunnen bewijzen. Een schriftelijk bewijs (papier of digitaal) is het meest aangewezen. Denk aan facturen, onkostennota's, btw-bonnen, ontvangstbewijzen enzovoort. Kan je zo'n bewijs niet voorleggen, dan kan je eventueel in overleg met de fiscus – lees: met je boekhouder – een vast bedrag of kostenpercentage

inschatten. Die individuele akkoorden draaien in de praktijk vaak rond kleine uitgaven (zoals papier of schrijfgierief).

5. Indien je via een vennootschap werkt, dan is er nog een extra voorwaarde. Een kost is slechts aftrekbaar in de mate dat die betrekking heeft op dat specifiek boekjaar. Zo komt de jaarlijkse verzekeringspremie betaald in juni niet meer volledig ten laste van het jaar waarin deze premie werkelijk werd betaald, maar zal een stuk overgedragen worden naar het volgende jaar. Ook hier houdt je boekhouder rekening mee.

KOST OF INVESTERING?

Je kan niet alle uitgaven in één keer volledig fiscaal aftrekken. Soms zijn aankopen investeringen: ze gaan meerdere jaren mee. In dat geval moet je ze enkele jaren deels aangeven of ‘afschrijven’. Dit zijn de gebruikelijke afschrijvingspercentages per jaar:

- Gebouw: 3%
- Meubilair en machines: 10%
- Voertuigen: 20%
- Klein materiaal (smartphone, gereedschap,...): 33%

KOSTEN VOLLEDIG OF DEELS AFTREKBARE KOSTEN?

Sommige aankopen kan je integraal inbrengen op je belastingbrief, andere niet. Kosten ‘binnen je onderneming’, zoals dat dan heet, zijn 100% aftrekbaar. Enkele voorbeelden:

- Je professionele telefoonrekening
- Kantoormaterialen en -meubelen
- Sociale bijdragen
- Verzekeringen
- Specifieke beroepskledij (zoals een veiligheidshelm)
- De kost van je boekhouder of accountant
- Je inschrijvingskost in de KBO

Gebruik je na je stage een gedeelte van je eigen woning als architectenbureau? Dan mag je de kosten met betrekking tot het beroepsgedeelte – huur of interest van je lening, onroerende voorheffing, verwarming, elektriciteit ... – aftrekken. De maatstaf is doorgaans de oppervlakte. Neemt je bureau bijvoorbeeld 10% van je woningoppervlakte in, dan kan je al die kosten in principe ook voor 10% inbrengen. Let wel op, het (huwelijks) vermogensstelsel kan hierop een invloed hebben.

Opgelet!

Zodra je je bureau (bv. deel van je woning) begint af te schrijven, dan zal dat deel van het gebouw een 'beroeps-actief' worden. Een meerwaarde bij een eventuele latere verkoop is dan een belastbaar beroepsinkomen.

SPECIALE GEVALLEN

Bepaalde uitgaven zijn slechts gedeeltelijk een beroepskost:

- Een wagen: in de personenbelasting zijn autokosten voor zuivere beroepskilometers aftrekbaar voor 50% tot 100% in functie de CO₂-uitstoot. Indien de wagen werd aangekocht vóór 2018 bedraagt het minimum 75% tenzij de CO₂-uitstoot 200 gram of meer bedraagt. Dan val je terug op 40%. Voor een vennootschap zijn autokosten eveneens aftrekbaar in functie van de CO₂-uitstoot maar een minimum van 75% telt hier niet.

Wijzigingen aftrekbaarheid auto- en brandstofkosten

De kostenaftrek voor personenwagens aangeschaft (= koop, lease of renting) vanaf 1 juli 2023 doven uit. Vanaf aj. 2026 wordt de aftrek afgebouwd:

- in 2025: 0% tot max. 75%
- in 2026: 0% tot max. 50%
- in 2027: 0% tot max. 25%
- in 2028: 0%

Voor personenwagens aangeschaft vanaf 2026 geldt er een aftrekverbod. Ook de kostenaftrek van elektrische personenwagens daalt vanaf 2027 naargelang het jaar van aanschaffing. Daarnaast zijn de fossiele brandstofkosten van een hybride plug-in personenwagen aangeschaft vanaf 2023, voor maximaal 50% aftrekbaar vanaf 2023 t.e.m. 2026.

- Professionele restaurantbezoeken: 69%
- Recepties en relatiegeschenken: 50% (op een paar uitzonderingen na).

Naar het werk ... met de wagen van je ouders?

Je gaat met de auto van je ouders naar je stage? Dan kan je bepaalde kosten voor het gebruik ervan inbrengen, op voorwaarde dat je kan bewijzen dat jij ze betaalt. Een voorbeeld is de verzekering, ook al staat die nog op naam van je ouders: bezorg daarvoor je boekhouder een afschrift van de overschrijving aan je ouders of de verzekeringsmaatschappij.

DE BESTE AANPAK?

‘Je moet kosten maken’ of ‘zet het maar op de zaak’ zijn vaak gehoorde boodschappen. Maar in het wilde weg kosten over je praktijk laten lopen, kan je zuur opbreken: het is nefast voor de financiële gezondheid van je eigen zaak én je riskeert stevige boetes. De kunst is dus om alle fiscale opportuniteiten te benutten, maar op een correcte manier. En dat is voer voor een boekhouder of accountant.

FORFAITAIRE AFTREK

Als vrije beroeper kan je je werkelijke kosten inbrengen (dan doe je het zoals hierboven beschreven), of kiezen voor een forfaitaire kostenaf trek: een percentage per inkomensschijf van je beroepsinkomen, met een maximum van 4.850 euro. Je hoeft dan geen aankoopbewijzen bij te houden, maar je eindigt meestal met een lager bedrag dan bij aangifte van je reële beroepskosten. Een kostenforfait kan wél interessant zijn als je pas in het najaar gestart bent als zelfstandige en nog niet zoveel kosten hebt gemaakt. Wat voor jou de meest voordelige aanpak is, kan je boekhouder of accountant natuurlijk voor jou berekenen.

6.

Zo zit de btw ineens

Op bijna alles wat je koopt of verkoopt, wordt btw aangerekend. Het verschil van de btw die je als zelfstandige ontvangt en de btw die je zelf betaalt, is het bedrag dat je overmaakt aan of terugvraagt van de belastingdienst. Hierop kan de fiscus strenge controles uitvoeren; je papierwerk moet dus in orde zijn.

A. Je 'plichten' als stagiair

Als stagiair-architect ben je niet btw-plichtig. Voor de taken die je voor je stagemeester uitvoert, valt de 'belasting op toegevoegde waarde' en de bijbehorende papierwinkel dus weg. Zodra je prestaties levert die buiten je stage vallen, moet je voor alle activiteiten btw aanrekenen.

Maar ook als je geen opdrachten voor eigen rekening uitwerkt, kan je je als btw-plichtige laten registreren. Zo recupereer je de btw die je betaalde op je beroepsaankopen en investeringen. Je boekhouder berekent voor jou de voordeligste piste.

B. De btw-verplichtingen op een rij

Akkoord, btw is niet de meest eenvoudige materie. Toch is het belangrijk om je hoofd erbij te houden. Het volstaat namelijk niet om de 'belasting op toegevoegde waarde' simpelweg bij je prijs te rekenen. Vervolgens moet je nog de btw doorstorten aan de overheid, je eigen betaalde btw inbrengen, correcte facturen opmaken, een jaarlijkse btw-listing indienen, enz.

Vijf zaken die je moet weten:

BTW-NUMMER = ONDERNEMINGSNUMMER

Als zelfstandige schrijf je je in bij een ondernemingsloket (zie hoofdstuk 9). Je btw-activatie gebeurt officieel bij een btw-controlekantoor, maar in de praktijk regelt je boekhouder of het ondernemingsloket dit vaak in één keer. Zorg ervoor dat je btw-nummer tijdig werd aangevraagd. Zo kunnen ook je eerste aankoopfacturen correct opgemaakt worden met vermelding van je btw-nummer.

CORRECTE FACTUREN ZIJN GOUD WAARD

Dit mag je vrij letterlijk nemen: facturen die voldoen aan de regels van de kunst, besparen je heel wat kopzorgen (of zelfs een boete). Zo is van elke factuur een kopie verplicht: het origineel gaat naar de klant, het dubbel exemplaar bewaar je zelf. Kies je voor elektronische facturatie, hou er dan rekening mee dat de herkomst en inhoud van je factuur gedurende de hele bewaartermijn duidelijk moet zijn. Soms zal je je factuur nog moeten staven met bestelbons, offertes of plannen van uitgevoerde werken. Lees meer over de opmaak van facturen op www.sbb.be/magazine.

Facturen moeten ook alle verplichte factuurvermeldingen bevatten. Het komt erop neer dat voor wat betreft de aankoopfacturen, de btw-aftrek kan geweigerd worden wanneer niet alle correcte vermeldingen erop staan. Zelfs al heb je de btw effectief betaald aan je leverancier. Ook je verkoopfacturen moeten volledig conform zijn opgemaakt.

Het komt erop neer dat voor wat betreft de aankoopfacturen, de btw-aftrek kan

geweigerd worden wanneer niet alle correcte vermeldingen erop staan. Zelfs al heb je de btw effectief betaald aan je leverancier. Ook je verkoopfacturen moeten volledig conform zijn opgemaakt.

GA VOOR EEN COMPLETE BOEKHOUDING

De btw-boekhouding bestaat uit drie zaken:

- een inkomend en uitgaand facturenboek,
- een dagontvangstenboek, waarin je ook je verkoop zonder factuur vermeldt,
- een tabel van bedrijfsmiddelen: alles wat je aankoopt in functie van je zaak.

Om deze administratie te staven, houd je alle documenten minstens 10 jaar bij: contracten, bestelbonnen, betalingsbewijzen ... Facturen en documenten met betrekking tot onroerend goed moet je 15 jaar bijhouden (en in bepaalde gevallen zelfs 25 jaar). Hoe sterker en concreter je bewijsmateriaal, hoe minder de fiscus je boekhouding in twijfel kan trekken.

DIEN MAANDELIJKS OF PER KWARTAAL JE AANGIFTE IN

De meeste starters dienen een btw-aangifte in per kwartaal, maar het mag ook maandelijks. Een belangrijke reden om je aangifte maandelijks in te dienen als starter is de btw-teruggave. Tijdens je eerste 48 maanden word je als starter beschouwd en krijg je eventuele btw-tegoeden binnen de 2 maanden na betaling van de factuur terugbetaald door de overheid. De voorwaarde hiervoor is dat je per maand btw-aangiften indient. Dien je jouw aangiften per kwartaal in, dan kan het soms tot 6 maanden duren. Voor een starter is dit toch belangrijk.

Vanaf 2,5 miljoen euro omzet per jaar schakel je verplicht over op een maandelijkse aangifte. De kwartaalaangifte doe je online via Intervat, steeds vóór de 20ste van de maanden januari, april, juli en oktober.

Samen met de btw-aangifte moet je misschien ook een intracommunautaire listing indienen. Dit is een overzicht van de leveringen van goederen en dienstprestaties aan btw-belastingplichtigen die gevestigd zijn in een andere EU-lidstaat.

VERGEET DE JAARLIJKSE KLANTENLISTING NIET

Jaarlijks dien je via Intervat een lijst in van alle Belgische btw-plichtige bedrijven die voor meer dan 250 euro zaken bij je deden. Je stuurt die klantenlisting (of btw-listing) van het afgelopen jaar door vóór 31 maart. Hierop vul je per klant drie zaken in:

- het btw-nummer
- de totale omzet (exclusief btw)
- het totale btw-bedrag

Zitten al jouw klanten toevallig onder de grens van 250 euro? Dan zal je klantenlisting eenvoudigweg leeg zijn. Het volstaat dan om een ‘kruisje’ te plaatsen in de laatste btw-aangifte van het kalenderjaar bij ‘jaarlijkse klantenlijst nihil’.

C. De btw-tarieven

Als architect pas je altijd het standaardtarief van 21% toe, ongeacht of je een bombastische villa uittekent of de renovatieplannen van een eeuwenoude arbeiderswoning opstelt. Je activiteiten worden beschouwd als ‘intellectuele prestaties’. Deze komen niet in aanmerking voor een verlaagd btw-tarief. Aannemers en bouwbedrijven mogen voor renovaties van privéwoningen wel het verlaagde btw-tarief toepassen. Hun taken zijn immers ‘werken in onroerende staat’. In de wetgeving wordt enkel voorzien in een verlaagd btw-tarief voor diensten die de stempel ‘werken in onroerende staat’ krijgen.

7.

Waar haal je extra kapitaal?

A. Subsidies en premies voor starters

Lang niet alle architecten schieten na hun stage aan topsnelheid uit de startblokken. Vaak is extra geld nodig: voor een pand, de inrichting ervan of specifieke software. Blijkt je eigen inbreng te krap, dan is een lening meestal een logische stap. Maar er bestaat ook een waaier aan financiële subsidies, premies en andere steunmaatregelen.

Premies en subsidies zijn een niet te onderschatten geldbron voor vele starters. Naast eigen geld, ondersteuning van de supporters (de zogenoemde 'friends, family & fools'), privé-investeerders en leningen, kunnen ze een goede aanvulling zijn in je financieringsmix.

SUBSIDIEDATABANK: BOS DOOR DE BOMEN

De overheid heeft tal van steunmaatregelen gecreëerd om het bedrijfsleven – dus ook starters – te ondersteunen. Maar om een volledig beeld te krijgen van alle premies en subsidies, moet je al stevig wat research verrichten.

Let wel! Lang niet alles in de subsidiedatabank is toegespitst op starters. Gebruik daarom de zoekcriteria om een selectie uit te voeren op maat van je onderneming.

De subsidiedatabank van het Agentschap Innoveren & Ondernemen helpt je alvast om het bos door de bomen te zien. Deze databank bevat steunmaatregelen op alle niveaus: provinciaal, Vlaams, federaal en Europees.

KMO-PORTEFEUILLE VOOR ADVIES EN OPLEIDING

Via de kmo-portefeuille kan je tot 30% subsidie krijgen, met een maximum van 7.500 euro per jaar, voor opleidingen en advies. Om kans te maken op deze tussenkomst, moet je wel al over een ondernemingsnummer beschikken én een beroep doen op een erkende dienstverlener, zoals SBB.

VERGEET JE GEMEENTE NIET

Niet in de subsidiedatabank, maar zeker het verkennen waard: subsidies, premies en andere financiële steun van je stad of gemeente. Zeker de grotere steden komen geregeld tussenbeide bij je startersplannen, als je die steun tenminste zelf aanvraagt. Slechts één voorbeeld: het starterscontract in Gent, een subsidie van 5.000 euro voor investeringen, cursussen of professioneel advies.

Zeker zijn dat je geen nieuwe steunmaatregel misloopt? Surf zeker even naar de site van je gemeente of neem contact op met je lokaal bestuur.

B. Interessante startersleningen

Om startkapitaal te verzamelen, kloppen heel wat startende ondernemers aan bij banken. Maar een lening vastkrijgen is niet eenvoudig: banken willen logischerwijs glasheldere garanties op terugbetaling. Kan je die nog niet helemaal bieden, dan zijn de gunstige startersleningen via de overheid misschien een oplossing.

Overheidskredieten zijn vaak ‘achtergestelde’ leningen, wat betekent dat je ze in het geval van geldproblemen pas als allerlaatste hoeft terug te betalen. Andere schuldeisers krijgen dus voorrang. Gevolg: met zo’n achtergestelde lening op zak kan je vaak makkelijker een banklening bemachtigen, als bijkomende geldbron. Banken hebben dan namelijk meer zekerheid dat zij hun geld als eerste zullen terugzien.

LENING VAN PARTICIPATIEFONDS VLAANDEREN

Participatiefonds Vlaanderen biedt achtergestelde leningen aan startende en gevestigde ondernemers.

- Startlening: kmo’s van maximaal 4 jaar oud kunnen tot 100.000 euro lenen, met een looptijd tussen 3 en 10 jaar en aan een rente van 3%. Er is wat flexibiliteit ingebouwd: tijdens de eerste 2 jaren kan je er bijvoorbeeld voor kiezen om enkel interesten te betalen.
- Co-financiering: deze lening (tot maximaal 350.000 euro) combineer je met een ander krediet van een bank, investeringsfonds, crowdlendingplatform of een erkende privé-investeerder (‘business angel’).

WINWINLENING: BIJ PARTICULIEREN, VIA DE OVERHEID

Een ietwat vreemde eend in de bijt: de Winwinlening is geen overheidskrediet, maar een manier om geld op te halen – maximaal 300.000 euro – bij particulieren. De overheid zorgt wel voor een interessant financieel kader: wie jou geld leent, krijgt een jaarlijks belastingkrediet van 2,5% op het openstaande kapitaal. Elke investeerder kan tot 75.000 euro ontfangen, aan een rentevoet van minimaal 2.625% en maximaal 5.25%, tijdens een vaste looptijd van 5 tot 10 jaar.

Wanneer het fout afloopt, kan de verstrekker van de lening bovendien 30% van het verschuldigde bedrag recupereren via een éénmalig belastingkrediet.

WAARBORGREGELING: OVERTUIG JE BANK

Heb je stevig wat krediet nodig, maar krijg je geen banklening omdat je niet genoeg financiële zekerheden kan bieden? Dan kan de Vlaamse Waarborgregeling je bankier over de streep trekken. Zo wordt namelijk tot 75% van je kredietbedrag (tot 1,5 miljoen euro) gedekt. Daarvoor betaal je een eenmalige premie, in functie van de grootte en looptijd van je waarborg.

C. Fiscale voordelen

Startkapitaal vergaren: veel beginnende ondernemers zien het als een loodzware opdracht, maar de praktijk leert dat ook deze uitdaging best haalbaar is. Nooit eerder werd er namelijk zoveel financiële ondersteuning voor starters voorzien. Zo kom je vandaag niet alleen in aanmerking voor startersleningen of subsidies en premies, maar geniet je ook een aantal onmiskenbare fiscale voordelen.

Om een lening bij de bank te verkrijgen, moet je glasheldere garanties op terugbetaling kunnen geven. Niet evident voor wie net een zaak opstart. Daarom maakte de overheid werk van een aantal fiscale voordelen, die starters anders én makkelijker aan leningen en investeerders helpen. Een overzicht.

Opgelet!

Onderstaande fiscale voordelen gelden enkel voor kmo's. Dat betekent dat je rekening moet houden met volgende criteria: je bedrijf telt maximaal 50 werknemers, je jaaromzet blijft onder de 9.000.000 euro en je balanstotaal bedraagt niet meer dan 4.500.000 euro. Je bedrijf mag gedurende twee opeenvolgende jaren maximaal één van deze grenzen overschrijden.

DE TAX SHELTER: EEN BELASTINGVOORDEEL VOOR JE INVESTEERDERS

Met de tax shelter wil de overheid natuurlijke personen – of het nu om familieleden, vrienden of nobele onbekenden gaat – aanzetten om in jonge vennootschappen te investeren. In ruil voor hun aandeelhouderschap, krijgen zij namelijk standaard 30% van hun investering terug in de vorm van een belastingvermindering op hun personenbelasting. Natuurlijk gelden daarbij wel enkele voorwaarden, zoals onder meer:

- Je vennootschap bestaat nog geen vier jaar. Oefende je daarvoor dezelfde activiteit uit in een eenmanszaak, dan telt die periode ook mee.
- Je runt geen beursgenoteerde, vastgoed-, management- of beleggingsvennootschap.
- Je deed nog geen kapitaalvermindering of dividenduitkering.

- Je financiert niet zelf: investeringen in je eigen zaak als bedrijfsleider kan je namelijk niet in mindering brengen.
- Je kan tot maximaal 500.000 euro aan kapitaal ophalen via de tax shelter.

De voorwaarden voor je geldschieter zijn onder meer:

- Enkel een natuurlijke persoon – particulier dus – mag investeren.
- Je aandeelhouder moet de aandelen minstens vier jaar behouden.
- Hij of zij mag maximaal 30% van jouw kapitaal bekostigen.
- Hij of zij mag jaarlijks maximaal 100.000 euro investeren.

Micro-onderneming? Nog meer voordeel!

Run je een micro-onderneming, dan loopt het belastingvoordeel voor je investeerder(s) op tot 45%. De voorwaarden: je hebt maximaal 10 medewerkers, je jaaromzet blijft onder de 700.000 euro en je balanstotaal bedraagt niet meer dan 350.000 euro. Ook hier mag je bedrijf gedurende twee opeenvolgende jaren maximaal één grens overschrijden.

VRIJSTELLING VAN DOORSTORTING BEDRIJFS-VOORHEFFING

Ten slotte mag je als kleine onderneming 10% van de ingehouden bedrijfsvoorheffing op de door jouw toegekende lonen behouden. In het geval van een micro-onderneming wordt die vrijstelling zelfs verdubbeld naar 20%. Opnieuw geldt de voorwaarde: het moet om een startende onderneming gaan.

8.

Bijzondere aandachtspunten voor architecten

A. Architect versus interieurarchitect

Het beroep en de titel van architect is beschermd. Enkel wie is ingeschreven op het tableau of de lijst van stagiairs van de Orde van Architecten, mag zichzelf architect noemen, plannen uittekenen en de uitvoering van de werken controleren.

Interieurarchitecten genieten deze bescherming niet: eender wie mag zichzelf interieurarchitect noemen en ruimtes inrichten. De concurrentie is dan ook moordend. Daarom vroeg de Associatie van Interieurarchitecten van België titelbescherming aan. Zo mogen enkel personen met het juiste diploma de titel interieurarchitect voeren. Vandaag is deze titel echter nog steeds niet officieel beschermd (al komt daar wellicht verandering in).

B. Aanwezigheidsregistratie

Om correcte en veilige werkzaamheden te garanderen, moet je als architect soms je aanwezigheid op een bouwwerf registreren. De aannemer is hiervoor verantwoordelijk. Zo wil de overheid een beter zicht krijgen op de werf: wie werkt precies voor wie? En als zelfstandige of als werknemer?

De aanmelding moet dagelijks gebeuren, vóórdat je de werf betreedt. Registreren kan via de online dienst [Checkinatownk](http://www.checkinatownk.be) (www.checkinatownk.be).

C. Inhoudingsplicht en hoofdelijke aansprakelijkheid

Ben je actief in de bouwsector, moet je waakzaam zijn op twee belangrijke momenten: het tijdstip dat je een contract afsluit met een firma of onderaannemer, en op het ogenblik dat je zijn factuur krijgt. Als die onderneming dan openstaande fiscale of sociale schulden heeft, dan bestaat het risico dat jij mee hoofdelijk aansprakelijk wordt voor de betaling van die schulden. Deze regel geldt niet voor privépersonen, maar geldt wel voor alle werken in onroerende staat.

HOE KAN JE CONTROLEREN OF DE FIRMA WAARMEE JE WERKT SCHULDEN HEEFT?

Hiervoor kan je terecht op www.checkinhoudingsplicht.be. Door het ondernemingsnummer van de firma of onderaannemer in te voeren, zie je of je inhoudingsplicht geldt.

WAT MOET JE DOEN ALS DE FIRMA WAARMEE JE WERKT SCHULDEN HEEFT?

Als je vaststelt dat de firma of onderaannemer schulden heeft, is het belangrijk dat je dit op voorhand aankaart. Je kan hem bijvoorbeeld vragen om bewijsstukken voor te leggen die bevestigen dat de schulden inmiddels zijn afgelost. Heeft de firma schulden en is het contract al gesloten, dan moet je een bedrag op de factuur inhouden en dit doorstorten aan de FOD Financiën of RSZ. Meer info over de exacte bedragen van je inhoudingen vind je [hier](#).

Let op voor de ‘getrapte aansprakelijkheid’

Het is belangrijk dat de inhoudingen (indien nodig) correct gebeuren. Gebeurt dat door jouw opdrachtgever niet of incorrect, dan wordt hij mee aansprakelijk voor jouw eventuele schulden. Heeft jouw onderaannemer schulden en vergat jij op jouw beurt de inhoudingen, dan bestaat de kans dat jij én daardoor ook je opdrachtgever aansprakelijk worden (= de ‘getrapte aansprakelijkheid’).

D. Schijnzelfstandigheid

Als zelfstandig architect hou je na je stage zelf de touwtjes in handen: jij bepaalt volledig zelf hoe, wanneer en waar je werkt. Is dat niet het geval? Dan ben je geen zelfstandige, maar eigenlijk een werknemer en dus schijnzelfstandige.

De sociale inspectie start dan een ‘herkwalificatie’ op: je krijgt een ander contract waardoor je officieel werknemer bent en dus niet langer zelfstandige. Hoe je deze situatie vermijdt, legt je boekhouder uit.

E. Licenties voor muziek

Bijna iedereen die muziek speelt in zijn zaak, moet hiervoor een gebruikerslicentie betalen. Speel je later in je eigen architectenbureau muziek voor klanten, dan betaal je enerzijds een licentie aan SABAM voor de auteursrechten en anderzijds een billijke vergoeding voor de uitvoerders en producenten.

Speel je enkel muziek voor werknemers? Dan betaal je niets, zolang er minder dan 9 voltijdse equivalenten (VTE's) de muziek horen. Bij een groter aantal medewerkers vraag je bij SABAM een licentie aan: zo ben je meteen in orde voor de auteurs- én de naburige rechten.

Op de website unisono.be/nl vind je enerzijds een overzicht van de verplichtingen waaraan je moet voldoen bij het gebruik van muziek en anderzijds kun je er onmiddellijk alle formaliteiten in orde brengen.

F. Netwerk Architecten Vlaanderen

Netwerk Architecten Vlaanderen – kortweg NAV – is de beroepsorganisatie voor architecten. Ze vertegenwoordigt meer dan 70% van de architecten in Vlaanderen en Brussel en helpt met juridische vraagstukken.

CONTACTGEGEVENS NAV

Willebroekkaai 37, 1000 Brussel

Tel. 02 669 22 80

Meer info via: info@nav.be, www.nav.be

Partnership

Met heel wat klanten die actief zijn als architect, is SBB als geen ander vertrouwd met de sector. We zijn ook al enkele jaren een vaste partner van het NAV, waardoor we onze expertise verder uitbreiden en je de beste service garanderen.

9.

Hoe schrijf je je zaak officieel in?

Je bent pas echt een zelfstandige als je een ondernemingsnummer op zak hebt. Je vraagt dit aan bij een ondernemingsloket. Hoe werkt het in de praktijk?

A. Ondernemingsnummer

Elke onderneming heeft een uniek nummer, zoals mensen een rijksregisternummer hebben. Zo kunnen verschillende overheidsdiensten gemakkelijk communiceren met je zaak. Alle Belgische ondernemingen staan met adres en eigenaar in een database: de Kruispuntbank van Ondernemingen of kortweg de KBO.

Zodra je je ondernemingsvorm met een boekhouder of accountant hebt bepaald, kan je je inschrijven bij een erkend ondernemingsloket. Gemakkelijk: in de praktijk kan je boekhouder dit voor jou doen. Op die manier bespaar je jezelf heel wat tijd. Bovendien ben je zeker dat je wettelijk volledig in orde bent.

Het ondernemingsloket heeft deze gegevens nodig:

- je rijksregisternummer,
- de naam van je onderneming en het adres van de locatie waar je zal werken,
- de activiteiten die je zal uitoefenen en de begindatum,
- de oprichtingsakte (als je voor een vennootschap kiest),
- het rekeningnummer van je onderneming. Een aparte zakelijke rekening is sowieso een aanrader, zo behoud je het overzicht en houd je werk en privé gescheiden;

De inschrijving in de KBO kost je 101 euro per vestiging.

B. Wat doet een sociaal verzekeringsfonds?

Samen met je inschrijving bij het ondernemingsloket, regel je ook de aansluiting als zelfstandige bij een sociaal verzekeringsfonds.

Je sociaal verzekeringsfonds vormt de schakel tussen de overheid en jezelf als zelfstandige of je vennootschap. De sociale zekerheidsfondsen regelen de sociale zekerheid van hun leden. Denk bijvoorbeeld aan kinderbijslag, ziekteverzekering, invaliditeitsverzekering, moederschapsbescherming, dienstencheques, overbruggingsrecht, pensioen, enz. In de praktijk gebeurt dit vaak in één keer, want heel wat organisaties zijn ondernemingsloket en sociaal verzekeringsfonds tegelijk.

10.

Verzekeringen

Elke architect moet voor de uitoefening van zijn beroep een verzekering afsluiten die zijn beroepsaansprakelijkheid met inbegrip van de tienjarige aansprakelijkheid dekt.

Als architect kan je altijd geconfronteerd worden met klanten die een schadevergoeding claimen. De verzekering beroepsaansprakelijkheid beschermt je tegen fouten die je maakt in het kader van je beroep.

Als architect, aannemer en ingenieur ben je tot 10 jaar na de oplevering van je opdracht nog aansprakelijk voor schade of constructiefouten. Om je hiertegen te beschermen, moet je verplicht een **verzekering 10-jarige aansprakelijkheid** afsluiten.

Doordat je als zelfstandige sociale bijdragen betaalt, heb je recht op een aantal sociale basisrechten (zie pagina 18). Deze rechten (en uitkeringen) blijven al bij al beperkt. Om op safe te spelen, overweeg je best een aantal extra verzekeringen, zoals een pensioens- en gewaarborgde inkomensverzekering.

Aan de slag als stagiair bij een architectenbureau? Dan moet je zelf geen verzekeringen afsluiten, maar is je stagemeeester verplicht om je op te nemen in zijn verzekeringspolis. Voor werk buiten je stage sta je wel zelf in voor de verzekering.

11.

Dit kan een boekhouder voor jou betekenen

Zoals je merkt, komen er bij je opstart heel wat financiële en boekhoudkundige aspecten kijken. Uitdagende materie voor wie de expertise niet beheerst, dus als kersverse ondernemer klop je hiervoor het best aan bij een erkende boekhouder. Hij of zij kan je trouwens niet alleen helpen met het pure cijferwerk, maar ook advies geven over financiële, juridische en administratieve kwesties.

A. Voor deze 6 zaken kan je bij een boekhouder terecht

JE KRIJGT HULP BIJ DE OPSTELLING VAN EEN FINANCIËEL PLAN

Een boekhouder kan samen met jou een financieel plan opstellen. Om de haalbaarheid van je plan af te checken, houdt hij of zij rekening met je startkapitaal, je vaste en variabele kosten, de potentiële winstmarge enzovoort. Kortom, je boekhouder zorgt dat het financiële plaatje klopt.

JE VOERT DE JUISTE BOEKHOUDING

Iedere zelfstandige is verplicht om een boekhouding te voeren. Dat lijkt misschien een noodzakelijk kwaad, maar zo krijg je vooral een volledig zicht op je onderneming.

In een eenmanszaak volstaat een vereenvoudigde boekhouding, in een vennootschap gaat het om iets complexer werk – vandaar de term dubbele boekhouding. Om correct aan alle wettelijke vereisten te voldoen, is het in beide gevallen sterk aangewezen om deze zaken aan je boekhouder over te laten.

Het bijkomende voordeel? Aangezien je boekhouder goed zicht krijgt op je financiële plaatje, kan hij je inkomsten optimaliseren met het oog op het besparen van belastingen.

HIJ BRENGT JE BEROEPSKOSTEN JUIST IN KAART

Als architect kan je heel wat professionele uitgaven als beroepskosten aftrekken. Mooi meegenomen, maar geen evidentie om correct aan te geven in je belastingaangifte. Hier is de hulp van je boekhouder zeker welkom: hij of zij weet welke kosten je het best volledig inbrengt, splitst en afschrijft.

JE ONTDEKT DE VERSCHILLENDE FINANCIËRINGSMOGELIJKHEDEN

Vergeet je gunstmaatregelen niet: zo kom je als starter in aanmerking voor verschillende leningen. Verder zijn er ook de algemene Vlaamse subsidies en premies. Een boekhouder maakt je wegwijs.

JE KAN SAMEN EEN JURIDISCHE VORM BEPALEN

Eén van de belangrijkste knopen die je moet doorhakken is de rechtsvorm van je onderneming. In België zijn er twee opties: een eenmanszaak of een vennootschap. Binnen de vennootschappen heb je meerdere opties. Die juridische vorm heeft een enorme impact op het financiële en zakelijke plaatje. Advies van een expert is hier dus onmisbaar.

JE KAN ER TERECHT VOOR STARTERSADVIES

Je boekhouder is niet louter een cijfer-specialist. Als ondernemerscoach kan hij je ook adviseren over je financiële toekomst of nagaan of je rekening houdt met alle kosten die bij de opstart van je eigen praktijk komen kijken.

Je boekhouder kent bovendien als geen ander de weg naar de bank, notaris, ondernemingsloketten, enz. Handig: zo kan je meteen ook alle opstartformaliteiten (aanvraag ondernemingsnummer, aansluiting sociaal verzekeringsfonds, ...) laten regelen. Een boekhouder speelt kortom een sleutelrol in je opstartfase.

Jouw boekhouder begeleidt en adviseert

Een boekhouder betekent natuurlijk een extra investering, maar het is wel een kost die zich dubbel en dik terugbetaalt. En dat mag je letterlijk nemen: de factuur van je boekhouder is een aftrekbare kost!

B. Klaar voor je start?

Laat je dan omringen door de beste mensen. Elk jaar begeleiden onze startersadviseurs meer dan 800 zelfstandigen met hun opstart.

Bovendien hoef je nooit meer een factuur binnen te brengen op kantoor. Via **sbbSLIM**, een gloednieuw digitaal klantenportaal, kan je alle documenten mailen of scannen. Zelfs een foto nemen volstaat. Via duidelijke dashboards zie je meteen nauwkeurige grafieken die je tonen hoe de zaken lopen en kan je alle evoluties opvolgen. In het digitaal archief vind je alle documenten makkelijk terug.

Mis je start niet en neem vandaag nog een kijkje op www.sbb.be. Je leest er hoe wij de zaken aanpakken om van jouw startersverhaal een succes te maken.

SBB-publicaties

Startersgidsen

Elk jaar begeleidt SBB meer dan 800 beginnende zelfstandigen met de opstart van hun zaak. Voor heel wat beroepen heeft SBB een startersgids-op-maat uitgewerkt met alle info over de belangrijkste administratieve verplichtingen waarmee de starter in zijn sector geconfronteerd wordt.

Wegwijzers

Ondernemers zijn vaak druk in de weer en hebben baat bij snelle en betrouwbare informatie. Daarom bracht SBB een aantal praktische wegwijzers uit. Ze geven op een overzichtelijke manier antwoord op een aantal veelgestelde vragen.

Blogs

Heb je interesse in het laatste startersnieuws? Volg dan zeker ons magazine op onze website via www.sbb.be/magazine. Of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op www.sbb.be/nieuwsbrief. Dan ontvang je maandelijks een helder overzicht van essentieel nieuws, handige inzichten en inspirerende ondernemersverhalen.

Je kan alle publicaties gratis downloaden op www.sbb.be.

Bart
Aannemer

Frank
Accountant SBB

Ons idee van een resultaatbespreking: op een stapel palletten

Waar je keuzes maakt, is niet zo belangrijk. Zolang het maar de juiste zijn. Ons idee van samenwerken is méér dan enkel zorgen dat je boekhouding klopt. Als ondernemer wil je een accountant die met je meedenkt, maar je ook adviseert én uitdaagt. Zelfs op de werf.

**Samen slim ondernemen
begint op sbb.be**

SBB-kantoren

ANTWERPEN

- Provinciesteenweg 436, 2530 **Boechout**
tel. 03/480 20 92
antwerpen@sbb.be
- Vaartstraat 79, 2960 **Brecht**
tel. 03/330 16 30
brecht@sbb.be
- Antwerpseweg 10, 2440 **Geel**
tel. 014/56 29 80
geel@sbb.be
- Vrijheid 222, 2320 **Hoogstraten**
tel. 03/314 38 24
hoogstraten@sbb.be
- Mechelsestw. 109A, 2860 **St-Katelijne-Waver**
tel. 015/56 06 60
skw@sbb.be
- Steenweg op Mol 114 bus 1, 2300 **Turnhout**
tel. 014/43 64 21
turnhout@sbb.be

VLAAMS-BRABANT

- Staatsbaan 106, 3460 **Bekkevoort**
tel. 013/33 44 57
bekkevoort@sbb.be
- Vuurkruisenlaan 2, 3000 **Leuven**
tel. 016/24 51 59
leuven@sbb.be
- Ninoofsesteenweg 1024, 1703 **Schepdaal**
tel. 02/532 25 42
schepdaal@sbb.be

OOST-VLAANDEREN

- Korte Keppestraat 7 bus 11, 9320 **Aalst**
tel. 053/78 35 42
aalst@sbb.be
- Gentseweg 188, 9120 **Beveren**
tel. 03/760 10 30
beveren@sbb.be
- Koning Leopoldlaan 81G, 9990 **Maldegem**
tel. 09/377 54 08
maldegem@sbb.be
- Kortrijksesteenweg 1052 C, 9051 **Gent**
tel. 09/243 89 70
gent@sbb.be
- Rivierstraat 62, 9080 **Lochristi**
tel. 09/356 05 20
lochristi@sbb.be
- Wortegemstraat 22, 9700 **Oudenaarde**
tel. 055/33 94 40
oudenaarde@sbb.be

WEST-VLAANDEREN

- Kaaskerkestraat 100, 8600 **Diksmuide**
tel. 051/50 08 33
diksmuide@sbb.be
- Diksmuidseweg 95, 8950 **Ieper**
tel. 057/22 07 00
ieper@sbb.be
- Autobaan 2A, 8210 **Loppem**
tel. 050/40 48 80
loppem@sbb.be
- Diksmuidsesteenweg 406, 8800 **Roeselare**
tel. 051/26 08 80
roeselare@sbb.be
- Sint-Janstraat 185, 8700 **Tielt**
tel. 051/42 61 11
tielt@sbb.be
- Harelbeekstraat 169 bus 201, 8550 **Zwevegem**
tel. 056/24 17 20
zwevegem@sbb.be

LIMBURG

- Peerderbaan 21, 3960 **Bree**
tel. 089/46 07 60
bree@sbb.be
- Kempische Steenweg 311 bus 2.06, 3500 **Hasselt**
tel. 011/27 94 90
hasselt@sbb.be
- Europaplein 43 bus 1, 3620 **Lanaken**
tel. 089/71 03 33
lanaken@sbb.be
- Tiensestw. 178 Blok A Bus 101-102, 3800 **Sint-Truiden**
tel. 011/68 80 28
st-truiden@sbb.be
- Aniciuspark 16, 3700 **Tongeren**
tel. 012/23 63 43
tongeren@sbb.be

HOOFDZETEL

- Diestsevest 32 bus 1a, 3000 **Leuven**
tel. 016/24 64 85
info@sbb.be

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

De redactie en de uitgever streven naar de betrouwbaarheid van de informatie opgenomen in deze uitgave. Zij kunnen evenwel niet aansprakelijk worden gesteld voor de informatie en de toepassing ervan. Evenmin zijn zij gehouden tot een resultaatsverbintenis mochten bepaalde wijzigingen aan hun waakzaamheid ontsnapt zijn.

Deze gids werd samengesteld op basis van de gegevens gekend in februari 2023.

Onder SBB Accountants & Adviseurs worden gevat SBB Bedrijfsdiensten BV met zetel te 3000 Leuven, Diestsevest 32 bus 1A, met ondernemingsnummer 0420170841, RPR Leuven, evenals SBB Gecertificeerde Accountants en Adviseurs BV, met zetel te 3000 Leuven, Diestsevest 32 bus 1A, met ondernemingsnummer 0459609556, RPR Leuven. Beide vennootschappen zijn erkend als gecertificeerd fiscaal accountant. info@sbb.be – www.sbb.be

Verantwoordelijke uitgever:

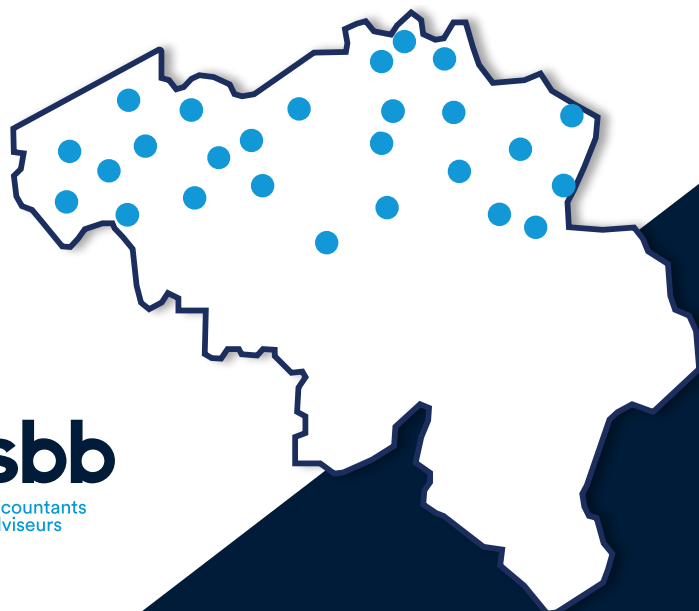
Raf Dom, Diestsevest 32 bus 1A, 3000 Leuven

Auteurs:

SBB Kenniscentrum

Coördinatie:

SBB dienst marketing en communicatie

Met ruim 22.000 klanten werkt SBB samen: starters, ondernemers, vrijberoepsbeoefenaars en organisaties in social profit. Hen bieden we een brede expertise in accountancy, fiscaliteit en omgevingsrecht vanuit een kantoor vlakbij. Bovendien helpen we hen groeien met zakelijk-juridisch advies op maat. Dankzij ons gespecialiseerd kenniscentrum en onze rijke klantenbasis maken meer dan 580 SBB'ers voor hen onze belofte waar: samen slim ondernemen.